

การดูแลหญิงตั้งครรภ์ที่มีการเจ็บครรภ์คลอดก่อนกำหนด

นางสาวอัสนีนา ยูโซ๊ะ

พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ 12 ยะลา

การคลอดก่อนกำหนด (preterm birth) เป็นปัญหาสำคัญทางด้านสาธารณสุข เนื่องจากทารกที่คลอดก่อนกำหนดอาจเกิดภาวะแทรกซ้อนได้หลายอย่างเนื่องจากอวัยวะต่างๆ ยังไม่สามารถทำงานได้อย่างสมบูรณ์ ทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อนหลายประการต่อทารก ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ได้แก่ภาวะการหายใจล้มเหลว (respiratory distress syndrome: RDS) ภาวะเลือดออกในสมอง (intraventricular hemorrhage: IVH) ภาวะติดเชื้อในทางเดินอาหาร (necrotizing enterocolitis: NEC) ภาวะชัก (convulsion) ระบบประสาทที่ผิดปกติ (cerebral palsy) หรือพัฒนาการช้า โดยอายุครรภ์ที่ทารกคลอดยิ่งน้อยยิ่งทำให้มีโอกาสเกิดภาวะแทรกซ้อนเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งยังส่งผลทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อยอีกด้วย

ภาวะเจ็บครรภ์คลอดก่อนกำหนด (preterm labor) หมายถึง การเจ็บครรภ์คลอดตั้งแต่อายุครรภ์ 24 สัปดาห์ ถึง 36 สัปดาห์ 6 วัน โดยวินิจฉัยได้จากลักษณะทางคลินิกคือ มีการหดตัวของมดลูกสม่ำเสมอ ร่วมกับมีการเปลี่ยนแปลงของปากมดลูก คือปากมดลูกเปิดเท่ากับ 1 เซนติเมตรหรือมากกว่า หรือปากมดลูกบางตัวลงเท่ากับร้อยละ 80 หรือมากกว่า

การดูแลหญิงตั้งครรภ์ที่มีการเจ็บครรภ์คลอดก่อนกำหนดนั้น จะให้การดูแลจำแนกตามอายุครรภ์ คือ อายุครรภ์ต่ำกว่า 24 สัปดาห์ อายุครรภ์ 24 - 33+6 สัปดาห์ และอายุครรภ์เท่ากับ 34 สัปดาห์หรือมากกว่า ซึ่งโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ 12 ยะลา จะรับดูแลหญิงตั้งครรภ์ที่มีอายุครรภ์เท่ากับหรือมากกว่า 34 สัปดาห์ เนื่องจากทารกในครรภ์มีการเจริญเติบโตของอวัยวะต่างๆมากขึ้น การเกิดภาวะแทรกซ้อนต่างๆ จึงพบได้น้อยกว่า การดูแลเมื่อเข้าสู่ระยะคลอดนั้น ให้หญิงตั้งครรภ์ดื่มน้ำและอาหารทางปาก ให้สารน้ำทางหลอดเลือดดำ ยาปฏิชีวนะเพื่อป้องกันการติดเชื้อ GBS และให้การดูแลอย่างใกล้ชิดขณะเบ่งคลอดโดยตัดฝีเย็บให้กว้าง เพื่อลดแรงเสียดทานซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อศีรษะทารก หากประเมินว่าไม่สามารถคลอดทางช่องคลอดได้จะนำส่งผู้ป่วยไปโรงพยาบาลที่มีศักยภาพทันที แต่หากหญิงตั้งครรภ์ที่มีอายุครรภ์น้อยกว่า 34 สัปดาห์และมีการวินิจฉัยลักษณะทางคลินิกที่ชัดเจน จะนำส่งผู้ป่วยไปยังโรงพยาบาลที่มีศักยภาพและความพร้อมตั้งแต่แรก เพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อนต่างๆที่อาจเกิดขึ้น

ดังนั้นการดูแลหญิงตั้งครรภ์ที่มีความเสี่ยงการคลอดก่อนกำหนดจึงมีความสำคัญ เพื่อให้ทารกมีความปลอดภัย ทั้งนี้ต้องมีการวินิจฉัยที่แน่นอน ค้นหาสาเหตุ ประเมินอายุครรภ์ น้ำหนักของทารกและสุขภาพของทารกในครรภ์ ข้อบ่งชี้ในการให้ยา การเลือกสถานที่คลอดก็มีความจำเป็นอย่างหนึ่ง เพื่อให้ทารกได้รับการดูแลที่มีประสิทธิภาพป้องกันการเกิดภาวะทุพพลภาพและเสียชีวิตหลังคลอด

ที่มา แนวทางเวชปฏิบัติ เรื่องการดูแลรักษาภาวะเจ็บครรภ์คลอดและถุงน้ำรั่วก่อนกำหนด